

Д. М. Тичина, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності
Національної академії внутрішніх справ
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9430-6101>

ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО РЕАГУВАННЯ НА ПРОЯВИ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

У статті наголошено, що суддям під час розгляду кримінальних проваджень щодо домашнього насильства необхідно дотримуватись принципу недопустимості подвійного інкримінування (*nonbisinidem*). Для уникнення безпідставного порушення принципу недопустимості подвійного інкримінування у правозастосуванні необхідно враховувати наслідки домашнього насильства як ознаки складу кримінального правопорушення, визначеного ст. 126-1 Кримінального кодексу України (фізичні або психологічні страждання, розлади здоров'я, втрата працездатності, емоційна залежність або погіршення якості життя потерпілої особи), які відсутні у вчиненні адміністративного правопорушення.

Виявлено проблеми застосування обмежувальних заходів у кримінальному провадженні, зокрема у частині застосування лише додаткових обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 Кримінального процесуального кодексу України, у яких пріоритет надається дієвості кримінального провадження, а не захисту потерпілих. Справедливим визнано підхід, відповідно до якого обмежувальні заходи можуть застосовуватися до неповнолітніх осіб, яким надано право шлюб, повна цивільна дієздатність або які перебувають у шлюбі. Доведено, що у перспективі обмежувальні заходи мають стати окремим різновидом заходів забезпечення кримінального провадження – обмежувальні заходи у кримінальному провадженні щодо кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством.

З метою додаткової протидії застосуванню зброї при вчиненні домашнього насильства, визнано необхідним до переліку обмежувальних заходів, передбачених ч. 1 ст. 91-1 Кримінального кодексу України, додати такий захід як тимчасове вилучення документів, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням відповідної зброї.

Звернута увага на проблему застосування штрафу як виду основного або додаткового покарання за вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством. Згідно з нормативними положеннями виконання штрафу здійснюється органом пробачії, який водночас не має повноважень для примусового стягнення призначеної суми штрафу. Отже, реальність виконання покарання у вигляді штрафу у будь-якому розмірі як основного чи додаткового покарання за відсутності добровільності в його виконанні (у місячний строк після набрання судовим рішенням законної сили через повідомлення про це орган пробачії шляхом пред'явлення документа про сплату штрафу) є мінімальним, якщо взагалі нездійсненним. У зв'язку з цим, з позиції «*de lege ferenda*» запропоновано п. 10 Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробачії судових рішень про призначення покарання у виді штрафу, доповнити відповідним положенням.

Ключові слова: домашнє насильство, сім'я, криміналізація, кримінальна відповідальність, обмежувальні заходи, кримінальна політика, штраф.

D. M. Tychyna. Problems of application of criminal legal measures response to manifestations of domestic violence

The article emphasizes that judges must adhere to the principle of inadmissibility of double incrimination (*nonbisinidem*) when considering criminal proceedings related to domestic violence. In order to avoid a groundless violation of the principle of inadmissibility of double incrimination in law enforcement, it is necessary to take into account the consequences of domestic violence as a sign of the composition of the criminal offense defined in Art. 126-1 of the Criminal Code of Ukraine (physical or psychological suffering, health disorders, loss of working capacity, emotional dependence or deterioration of the victim's quality of life), which are absent in the commission of an administrative offense.

Problems with the application of restrictive measures in criminal proceedings have been identified, in particular, in the application of only additional duties provided for in Part 5 of Art. 194 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, in which priority is given to the effectiveness of criminal proceedings, rather than the protection of victims. The approach, according to which restrictive measures can be applied to minors who have been granted the right to marry, have full civil capacity or who are married, has been recognized as fair. It has been proven that in the future restrictive measures should become a separate type of measures to ensure criminal proceedings - restrictive measures in criminal proceedings regarding a criminal offense related to domestic violence.

For the purpose of additional countermeasures against the use of weapons when committing domestic violence, it is recognized as necessary to the list of restrictive measures provided for in Part 1 of Art. 91-1 of the Criminal Code of Ukraine, to add such a measure as temporary seizure of documents certifying the right to own and carry weapons with temporary seizure of the corresponding weapon.

Attention is drawn to the problem of applying a fine as a type of main or additional punishment for committing criminal offenses related to domestic violence. According to the regulatory provisions, the execution of the fine is carried out by the probation authority, which at the same time does not have the authority to forcibly collect the amount of the fine assigned by the court. Therefore, the reality of the execution of the punishment in the form of a fine in any amount as the main or additional punishment in the absence of voluntariness in its execution (within a month period after the court decision has entered into force through notification of this to the probation authority by presentation of a document on the payment of the fine) is minimal if not implemented at all. In this regard, from the «de lege ferenda» position, it is proposed to add a corresponding provision to Clause 10 of the Procedure for the Execution by Probation Authorities of Court Decisions on the Appointment of Punishment in the Form of a Fine.

Key words: domestic violence, family, criminalization, criminal liability, restrictive measures, criminal policy, fine.

Однією із нагальних загальносвітових проблем, що потребують свого вирішення на державному рівні, є домашнє насильство. Це явище є серйозною соціальною проблемою, яка не лише порушує права і свободи особи, однак, і здійснює згубний вплив на її подальше психосоціальне благополуччя. Насильство спричиняє негативні соціально-економічні й емоційно-психологічні наслідки не тільки для родини, в якій відбувається, а й для всього суспільства, оскільки зачіпає не лише життя та здоров'я особи, постраждалої від насильства, а й безпосередньо впливає на її соціальну адаптацію. Воно є чинником формування агресивних моделей поведінки. Від домашнього насильства страждають будь-які члени суспільства незалежно від віку, статі, свого статусу, рівня освіти, віросповідання, національності чи інших ознак, незалежно від соціальної групи, в якій перебуває особа.

Застосування заходів кримінально-правового реагування на прояви домашнього насильства, спрямовано, насамперед, на захист прав потерпілих. Прокурори повинні враховувати час висунення звинувачень, гарантуючи безпеку постраждалій особі й ретельне розслідування. Швидке висунення обвинувачень може запобігти насильству в майбутньому та перешкодити відповідачеві знову встановити стосунки з постраждалою особою. Якщо звинувачення в справі не пред'явлено, потрібно повідомити постраждалу особу та зберегти для майбутніх проваджень звіт про інцидент без пред'явлення звинувачень [1, с. 42].

Серед переліку потерпілих від домашнього насильства найбільшу увагу привертає особа, з якою кривдник перебував у близьких відносинах. Як впливає, під близькими відносинами слід розуміти такі, що відповідно до Стамбульської конвенції мають назву «відносини між партнерами» [2]. На наш погляд, варто підтримати позицію В. В. Медведської, яка зазначила, що з метою однакового розуміння складу потерпілих від домашнього насильства слід керуватись переліком осіб, на яких розповсюджується законодавство щодо запобігання та протидії домашньому насильству, незважаючи на факт спільного проживання, та які передбачені частиною 2 ст. 3 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» [3; 4, с. 135].

Іншим важливим аспектом підготовки кримінального провадження є передбачення та планування можливого включення стороною захисту доказів, що можуть викликати упередження, компрометуючих і шкідливих доказів, які здатні завдати шкоди потерпілій, однак не принесуть користі справі (для прикладу, погана репутація, докази, які стосуються певних фактів сексуальної поведінки в минулому, зловживання шкідливими речовинами тощо). Дуже часто нав'язливі допити в справах про насильство стосовно жінок використовують для того, щоб пред'явити докази, що ґрунтуються на гендерних та інших стереотипах, про поведінку, вбрання і приватне життя жінок. Прокурори мають бути готові спростовувати ці дані й захищати постраждалих/свідків від негативного характеру доказів, які можуть бути упередженими чи не пов'язаними з тим інцидентом, який розглядають [1, с. 44–45].

Звернемо увагу, що ст. 55 Стамбульської конвенції встановлює вимогу відповідно до стандарту належної ретельності, встановленого Європейським Судом з прав людини (ЄСПЛ), що передбачає розслідування та переслідування справ про домашнє насильство і насильство стосовно жінок на основі ех офісіо [5]. У ній зазначено: «Сторони забезпечують, щоб розслідування або кримінальне переслідування правопорушень, установлених відповідно до статей 35, 36, 37, 38 та 39 цієї Конвенції, не залежали цілком від повідомлення або скарги, поданої жертвою, якщо правопорушення було вчинено цілком або частково на її території, і щоб провадження могло продовжуватися навіть тоді, коли постраждала відкликає свою заяву або скаргу».

У Пояснювальній доповіді до Стамбульської конвенції зазначено, що мета статті 55 полягає в тому, «щоб уможливити кримінальне розслідування та провадження без покладення тягаря стосовно відкриття такого провадження й забезпечення обвинувального вироку на постраждалу особу» [2]. Дається наступне пояснення: «Той факт, що чимало злочинів, охоплених цією Конвенцією, вчиняють члени родини, інтимні партнери або особи з близького оточення постраждалої особи, у якій залишається почуття сорому, страху й безпорадності, призводить до низьких показників подання заяв і, відповідно, обвинувальних вироків. Отже, правоохоронні органи повинні розслідувати на перспективу, збирати докази: матеріальні докази, свідчення, результати медичної експертизи тощо, які забезпечать провадження навіть у тому разі, якщо постраждала відкличе свою заяву чи скаргу хоча б у випадку тяжкого насильства, наприклад фізичного, яке призвело до загибелі або тілесних ушкоджень» [2].

ЄСПЛ вимагав розслідування на основі ех офісіо згідно з позитивними зобов'язаннями за статтею 2 (право на життя) і статтею 3 (заборона катування та жорстокого поводження) у справах про

домашнє насильство. У справі «Бранко Томашич та інші проти Хорватії» (Branko Tomašić and Others v. Croatia) Суд зазначив: Основна мета такого розслідування – забезпечити ефективну реалізацію внутрішньодержавних законів, що захищають право на життя. Органи влади повинні вживати доступних їм обґрунтованих заходів, щоб отримати докази інциденту. Будь-який недолік розслідування, що підриває здатність встановити причину смерті або ідентифікувати відповідальну особу чи осіб, може загрожувати порушенням цього стандарту. Який би режим не застосовувався, органи влади повинні діяти за власною ініціативою, щойно їм стане відомо про ситуацію [6].

Отже, позитивне зобов'язання держави за ст. 2 вимагає розслідування на основі ex officio. У справі «М. С. проти Болгарії» (M. S. v. Bulgaria), пов'язаній із кількаразовим зґвалтуванням 14-річної дівчини, Суд вирішив, що держави також мають позитивне зобов'язання проводити розслідування за статтями 3 (забона катувань і жорстокого поводження) і 8 (право на повагу до приватного життя) Конвенції [7].

Той факт, що постраждалі особи зазвичай відкликають свої скарги, змусив ЄСПЛ у справі «Опуз проти Туреччини» (Opuz v. Turkey) вимагати від прокурорів діяти на основі ex officio. З практики інших держав випливає: «що серйозніше правопорушення чи вищий ризик подальших правопорушень, то більша ймовірність того, що переслідування потрібно продовжувати в інтересах суспільства, навіть якщо постраждалі відкажуть свої скарги» [5].

У цьому аспекті, доцільно передбачити зміни до ст. 477 КПК України, згідно з якими вчинення домашнього насильства не буде належати до категорії кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення. Законодавцеві необхідно закріпити норму, згідно з якою за вчинення домашнього насильства кримінальне провадження відкривається незалежно від звернення постраждалої особи з відповідною заявою (або за відповідною заявою родичів, сусідів), а також неможливість припинення провадження на прохання постраждалої особи.

Справедливим видається підхід, відповідно до якого обмежувальні заходи могли б застосовуватися до неповнолітніх осіб, яким надано право шлюб, повна цивільна дієздатність або які перебувають у шлюбі [8, с. 203]. З огляду на це, до ч. 2 ст. 91-1 КК України необхідно додати абзац, відповідно до якого обмежувальні заходи можуть застосовуватися до неповнолітніх, яким надано право шлюб або які перебувають у шлюбі, а також до неповнолітніх осіб, яким надана повна цивільна дієздатність.

Крім цього, зазначимо, що додаткові обов'язки та обмежувальні заходи можуть поєднуватися. Наприклад, в ухвалі зазначено: відповідно до положень ч. 5 ст. 194 КПК України, зобов'язати ОСОБА_1 перебувати до прокурора із встановленою періодичністю; не відлучатися із населеного пункту, в якому він зареєстрований та проживає за адресою: АДРЕСА_1 без дозволу суду; повідомляти прокурора та суд про зміну свого місця проживання та/або місця роботи; не відвідувати місце проживання потерпілої ОСОБА_2 дошкільні та шкільні заклади, де перебувають та навчаються діти ОСОБА_2. Відповідно до положень ч. 6 ст. 194 КПК України, застосувати до ОСОБА_1 обмежувальні заходи: заборонити перебувати в місці спільного проживання з потерпілою ОСОБА_2, яка постраждала від домашнього насильства; обмежити спілкування з дітьми ОСОБА_2, які постраждали від домашнього насильства; заборонити наближатися на відстань 50 метрів до місця, де ОСОБА_2 може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин; заборонити листування, телефонні переговори з ОСОБА_2, інші контакти через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб [9].

Аналіз ухвал доводить, що як обмежувальні заходи найчастіше застосовуються: заборона перебувати в місці спільного проживання з особою, яка постраждала від домашнього насильства; заборона наближатися на визначену відстань до місця, де особа, яка постраждала від домашнього насильства, може постійно чи тимчасово проживати, тимчасово чи систематично перебувати у зв'язку із роботою, навчанням, лікуванням чи з інших причин (частіше зазначається саме житло: відстань вказується різна, від 50 м до 200 м, причому обрання відстані ніяк не мотивується); обмеження спілкування з дитиною у разі, якщо домашнє насильство вчинено стосовно дитини або у її присутності; заборона листування, телефонних переговорів з особою, яка постраждала від домашнього насильства, інших контактів через засоби зв'язку чи електронних комунікацій особисто або через третіх осіб. Зауважимо, що КПК України розглядає обмежувальні заходи як додаткові до запобіжного заходу, а отже, такі, які здатні запобігти ризикам, передбаченим ч. 1 ст. 177 КПК України. Попри те, зважаючи на зміст цих заходів, реально вони здатні запобігти лише таким ризикам, як незаконно впливати на потерпілого, свідка у цьому ж кримінальному провадженні; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, у якому підозрюється, обвинувачується. Інші ризики ними не забезпечуються, а отже, це ставить під сумнів правильність встановлення таким чином значення обмежувальних заходів у кримінальному провадженні [10, с. 99–101].

Водночас, трудові питаннями в розслідуванні кримінальних правопорушень вище вказаної категорії є застосування ч. 6 ст. 194 КПК України. Для прикладу, якщо жертва насильства проживає із кривдником в одному будинку, який, як правило належить кривднику, а тому обмеживши кривдника в проживанні разом із жертвою буде порушено його права, таким чином має місце певний вплив кривдника на особу потерпілого, що може призвести до зміни та викривлення показань, відмови від проведення необхідних

слідчих дій та експертиз. До того ж виникають труднощі під час доказування настання відповідних наслідків для потерпілого від дій кривдника. Якщо фізичні страждання ще можна доказати при наявності відповідних висновків судово-медичних експертиз, то психологічні страждання, розлади здоров'я (насамперед, зв'язок між ними та діями винної особи), емоційну залежність або погіршення якості життя потерпілої особи доказувати набагато важче, адже у таких випадках необхідно проведення потерпілим комплексних психолого-психіатричних експертиз, що враховуючи завантаженість експертів та терміни їх проведення, затягує розслідування. Часто потерпілі відмовляються проходити вказану експертизу, оскільки в більшості випадків необхідний стаціонар. Без експертизи, за наявності лише рішень суду про притягнення кривдника до адміністративної відповідальності за ст. 173 КУпАП, прокуратура вважає, що недостатньо доказів для підозри по ст. 126-1 КК України. Доказування наслідків у вигляді погіршення якості життя також є проблемою, оскільки якість життя потерпілої особи до моменту вчинення домашнього насильства відносно неї, зазвичай не досліджується за відсутності відповідних на те підстав.

Поряд із цим, з метою додаткової протидії застосуванню зброї при вчиненні домашнього насильства, вважаємо необхідним до переліку обмежувальних заходів, передбачених ч. 1 ст. 91-1 КК України, додати такий обмежувальний захід як тимчасове вилучення документів, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням такої зброї. Аналогічну норму необхідно закріпити і у ч. 6 ст. 194 КПК України. Такий самий захід необхідно додати у ч. 2 ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», де визначено перелік заходів, які може містити терміновий заборонний припис, а також до ч. 2 ст. 26 цього ж закону, де визначено заходи, які може містити обмежувальний припис.

Таким чином, тимчасово вилучати документи, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням такої зброї, зможе не лише суд, а й працівники відповідних підрозділів органів Національної поліції України у разі винесення термінового заборонного припису. Закріплення такої норми є позитивним з огляду на те, що вирішення зазначеного питання лише у судовому порядку потребує певного проміжку часу, через що відсутня можливість оперативно здійснити захист життя та здоров'я постраждалої особи. Тому надання права працівникам відповідних підрозділів органів Національної поліції України тимчасово вилучати документи, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням такої зброї у випадку винесення термінового заборонного припису дозволить найбільш якісно та оперативно здійснити захист прав постраждалої особи, зокрема її життя і здоров'я.

Для уникнення безпідставного порушення принципу недопустимості подвійного інкримінування (*nonbisinidem*) у правозастосуванні необхідно враховувати наслідки домашнього насильства як ознаки складу кримінального правопорушення, визначеного ст. 126-1 КК (фізичні або психологічні страждання, розлади здоров'я, втрата працездатності, емоційна залежність або погіршення якості життя потерпілої особи), які відсутні у вчиненні адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП. Відповідно, якщо особу обґрунтовано обвинувачують у спричиненні зазначених наслідків під час вчинення нового епізоду домашнього насильства, це не призводить до подвійного інкримінування: якщо особа раніше притягувалась до адміністративної відповідальності за домашнє насильство, то це свідчить про те, що особа не стала на шлях виправлення, продовжує вчиняти насильство систематично, незважаючи на застосування щодо неї спеціальних заходів адміністративного характеру [10, с. 349].

Не можна не звернути увагу й на проблему застосування штрафу як виду основного або додаткового покарання за вчинення окремих видів кримінальних правопорушень, пов'язаних з домашнім насильством [11].

Порядок виконання цього виду покарання врегульований ст. 26 Кримінально-виконавчого кодексу (КВК) України [12]. Однак, варто погодитися з тими науковцями, які звертають увагу на те, що положення чинного кримінально-виконавчого законодавства України не відповідає сучасним трендам кримінально-виконавчої політики [13, с. 147]. Наприклад, згідно з ч. 1 ст. 26 КВК України засуджений зобов'язаний сплачувати штраф у місячний строк після набрання вироком суду законної сили і повідомити про це уповноважений орган з питань пробації за місцем проживання шляхом пред'явлення документа про сплату штрафу.

Однак, в діяльності органів пробації під час виконання ними судових рішень про призначення покарання у вигляді штрафу виникають суттєві проблеми. Зокрема, загальне виконання призначеного судом покарання у вигляді штрафу здійснюється на підставі Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу, затвердженого наказом Міністерства юстиції України 27.04.2018 № 1301/5 [14].

Згідно з цим Порядком виконання штрафу здійснюється органом пробації, який водночас не має повноважень для примусового стягнення призначеної судом суми штрафу. Отже, реальність виконання покарання у вигляді штрафу у будь-якому розмірі як основного чи додаткового покарання за відсутності добровільності в його виконанні (у місячний строк після набрання судовим рішенням законної сили через повідомлення про це орган пробації шляхом пред'явлення документа про сплату штрафу) є мінімальним, якщо не сказати більше взагалі нездійсненим. Відповідно до п. 10 Порядку встановлено, що якщо засуджений не з'явився до органу пробації та не підтвердив сплату штрафу шляхом пред'явлення документа після закінчення місячного строку від набрання судовим рішенням законної сили, орган пробації надсилає подання до суду, який виніс судові рішення, для вирішення питання про розстрочку виплати несплаченої суми штрафу або заміну

несплатеної суми штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі відповідно до закону [14]. Однак, у такому разі вирішення питання про розстрочку виплати несплатеної суми штрафу або заміну несплатеної суми штрафу вказаними видами покарань лише засвідчує очевидну нездійсненність виконання покарання у вигляді штрафу і покладає на суд додаткові вимоги щодо призначення нових видів покарань через заміну штрафу, що іноді може бути також нездійсненим, з огляду на нормативне визначення певних санкцій за кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством, та обставини, що унеможливають призначення певних видів покарань.

Отже, положення Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу мають бути уточнені уповноваженими суб'єктами нормотворчої ініціативи та діяльності в частині регламентації примусового стягнення призначеної судом суми штрафу за вчинення будь-якого кримінального правопорушення, у тому числі й пов'язаного з домашнім насильством. У зв'язку з цим, з позиції «de lege ferenda» пропонуємо п. 10 Порядку виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу, доповнити положенням такого змісту:

«10. Якщо засуджений не з'явився до органу пробації, не підтвердив сплату штрафу шляхом пред'явлення документа після закінчення місячного строку від набрання судовим рішенням законної сили, орган пробації з урахуванням наявної інформації про засудженого надсилає подання до суду, який виніс судові рішення, для вирішення питання про розстрочку виплати несплатеної суми штрафу або заміну несплатеної суми штрафу покаранням у виді громадських, виправних робіт або позбавлення волі, відповідно до вимог частини п'ятої статті 53 Кримінального кодексу України, лише після вжиття заходів з примусового виконання рішень у порядку, визначеному Законом України «Про виконавче провадження» [15].

Таким чином, стандарт ретельності (сумлінності), встановлений ЄСПЛ, передбачає розслідування справ про домашнє насильство і насильство за ознакою статі на основі ex officio. У справі «Бранко Томашич та інші проти Хорватії» суд зазначив, що основна мета такого розслідування – забезпечити ефективну реалізацію законів, що захищають жертв кримінальних правопорушень. З огляду на це, запропоновано зміни до ст. 477 КПК України, згідно з якими домашнє насильство необхідно виключити із переліку кримінальних проваджень у формі приватного обвинувачення (кримінальне провадження відкривається незалежно від звернення постраждалої особи з відповідною заявою (або за відповідною заявою родичів, сусідів), а також забезпечити неможливість припинення провадження на прохання постраждалої особи).

Виявлено проблеми застосування обмежувальних заходів у кримінальному провадженні, зокрема у частині застосування лише додаткових обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК України, у яких пріоритет надається дієвості кримінального провадження, а не захисту потерпілих. Справедливим визнано підхід, відповідно до якого обмежувальні заходи можуть застосовуватися до неповнолітніх осіб, яким надано право шлюб, повна цивільна дієздатність або які перебувають у шлюбі. З огляду на це, у ч. 2 ст. 91-1 КК України запропоновано передбачити відповідний абзац.

З метою додаткової протидії застосуванню зброї при вчиненні домашнього насильства, визнано необхідним до переліку обмежувальних заходів, передбачених ч. 1 ст. 91-1 КК України, додати такий захід як тимчасове вилучення документів, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням відповідної зброї. Аналогічну норму запропоновано закріпити і у ч. 6 ст. 194 КПК України. Такий самий захід необхідно додати у ч. 2 ст. 25 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», де визначено перелік заходів, які може містити терміновий заборонний припис, а також до ч. 2 ст. 26 цього ж закону, де визначено заходи, які може містити обмежувальний припис. Запропоновані законодавчі зміни необхідні з огляду на те, що вирішення зазначеного питання лише у судовому порядку потребує певного проміжку часу, через що відсутня можливість оперативно здійснити захист життя та здоров'я постраждалої особи. Тому надання права працівникам відповідних підрозділів органів Національної поліції України тимчасово вилучати документи, які посвідчують право на володіння та носіння зброї із тимчасовим вилученням такої зброї у випадку винесення термінового заборонного припису дозволить найбільш якісно та оперативно здійснити захист прав постраждалої особи, зокрема її життя і здоров'я.

Реальність виконання покарання у вигляді штрафу у будь-якому розмірі як основного чи додаткового покарання за відсутності добровільності в його виконанні (у місячний строк після набрання судовим рішенням законної сили через повідомлення про це орган пробації шляхом пред'явлення документа про сплату штрафу) є мінімальним, якщо взагалі нездійсненим.

Список використаних джерел:

1. Стандарти й методика оцінки ризиків для різних зацікавлених сторін в Україні: подальші кроки реалізації міжнародних стандартів щодо гарантування безпеки постраждалих від насильства стосовно жінок та домашнього насильства. Аналітичний звіт від 10.06.2020 р. URL: <https://rm.coe.int/ukr-risk-assessment-final/16809eefb4>

2. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами. URL: <http://surl.li/bfccq>.

3. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2017 р. № 2229-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
4. Медведська В. В. Правові засади захисту жінок від домашнього насильства: дис. док. філософ. 081. Київ. 2022. 276 с.
5. «Опуз проти Туреччини» (Opuz v. Turkey), заява № 33401/02, 2009 р. URL: <https://jurfem.com.ua/opuz-turkey-oglyad-rishen-yespl/>
6. Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами та Пояснювальна доповідь. Стамбул (Туреччина). URL: <https://rm.coe.int/1680093d9e>
7. «Бранко Томашич та інші проти Хорватії» (Branko Tomašić and Others v. Croatia), заява № 46598/06, 2009 р., пункт 62. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf>
8. «М.С. проти Болгарії» (M.C. v. Bulgaria), заява № 39272/98, 2004 р., пункти 150–153. URL: <http://eurocourt.in.ua/Article.asp?AIdx=629>
9. Митник У. М. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії домашньому насильству в Україні та країнах Європейського Союзу: дис. ... докт. філософ. : 081 – Право. Київ. 2021. 269 с.
10. Ухвала Петропавлівського районного суду Дніпропетровської області від 07.11.2019 р., справа № 186/1015/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85516351>.
11. Кваліфікація та основи методики розслідування домашнього насильства: навчальний посібник / С. Романцова, Н. Устрицька, І. Гловюк та ін.; за ред. І. Гловюк, Н. Лащук, С. Романцової. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 404 с.
12. Шинкарчук А. Я. Каральні заходи кримінально-правового реагування на прояви домашнього насильства, що не пов'язані із позбавленням волі: поняття, види та випадки їх заміни на некаральні заходи кримінально-правового впливу. *Актуальні питання юридичної науки та практики: тези доп. учасників I наук.-практ. онлайн-конф. (Київ, 23 квіт. 2020 р.)*. С. 179–183.
13. Кримінально-виконавчий кодекс України: Закон України від 11.07.2003 р. № 1129-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1129-15/print>
14. Крижановський М. В., Яценко А. М. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб: монографія. Харків : Право, 2020. 264 с.
15. Порядок виконання уповноваженими органами з питань пробації судових рішень про призначення покарання у виді штрафу: Наказ Міністерства юстиції України 27.04.2018 р. № 1301/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0544-18#Text>
16. Про виконавче провадження: Закон від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19/print>